

KULTUR

Tips oss kultur@vl.no

SEILAS: Det har ikke vært bare solskinn for jentene Elisabeth Osdal (t.v.), Victoria Lid, Dina Øien og Sunniva Aadland Høen.

Foto: Anine Vieth Mildestvedt

Kystpilegrims- senter åpner på prøve

KYSTPILEGRIM: Når et nytt kystpilegrimssenter åpner i Bergen i dag, er det som en prøveordning. Permanent drift av kystleia avhenger av fem millioner kroner fra staten. – Vi frykter bråstopp dersom staten ikke blir med, sier leder av Nasjonalt Pilegrimssenter Hans Morten Løvrød.

ARNE GUTTORMSEN
arne.guttormsen@vl.no

Fra 28. august har fire unge jenter seilt 110 nautiske mil i historiske fartøy langs Kystpilegrimsleia. 850 år er gått siden Sta. Sunniva sine levninger seilte samme leia fra Selja til Bergen. I dag er de framme og deltar på Sunniva-festivalen i Bergen.

Samtidig åpner Bergen regionale pilegrimssenter på Kristkirketomt på Bergenhus festning rett nord for Håkonshallen. Leia starter i Egersund og ender i Nidaros. Pilegrimssenteret i Bergen skal samarbeide med de andre tre sentrene i Avaldsnes, Selje og Smøla.

Kun på prøve. Bjørgvin bispedømmes kulturrådgiver Ragna Sofie Grung Moe sier det er «nett so det var laga» at Bergen bidro med sin skjerv slik at det siste senteret i kystpilegrimsleia åpner for prøvedrift.

– Hvorfor prøvedrift?

– Fordi det fortsatt mangler fem millioner i statlige midler for å drive de fire sentrene, sier hun.

Kulturminister Abid Raja deltok da Sunnivaseilasen startet. Da fikk han høre at kystleia er gjenåpnet, takket være en langsom og grundig oppbygging med et stort engasjement blant folk på nøkkelstedene.

– Det er en gave til staten når vi ser hvordan det engasjerer skoler, menigheter, kystkultur

og næringsliv. Den indre leden gjennom Gudbrandsdalen har stor statlig bevilgning. Kystpilegrimsleia har ikke det, men både kommuner og fylke er med. Fem millioner kroner er lite, men det kan gi permanent drift, sier Grung Moe.

Ny modell. I 2020 deler sju regionale pilegrimssenter på 6,1 millioner kroner fra staten. Den nye langtidsplanen for nasjonal pilegrimssatsing – «Veien mot 2037» – legger opp til en 60-20-20-fordeling mellom stat, fylke og vertskommune. En slik fordelingsnøkkel får følger for alle ledene.

– Det er en modell som kystpilegrimsleia er bygd opp etter

BAKKEJEKTA: Fra innseglinga til Eivindvik i Gulen.

Foto: Kjell Magnus Økland/Kystkultur.no

fra dag én, sier avdelingsdirektør Hans Morten Løvrød ved Nasjonalt Pilegrimssenter.

– Vi har store forventninger. Kommer det ikke økninger på statsbudsjettet, er jeg redd for at satsingen på kysten får en bråstopp. Kommuner og fylke har meldt at deres satsing forutsetter statlig deltaking, sier han.

I dag går sju av ti langvandrerne leden gjennom Gudbrandsdalen. Helt fra etableringen i 2010, har dette vært pionerleden som har bidratt til framveksten av den

moderne pilegrimstrafikken. Fra gammelt av er det grunn til å tro at kystleia var en av de mest brukte ferdselsårene til og fra Nidaros. Et tilbud langs kysten ses som viktig også for å utvide sesongen for pilegrimsreiser til Nidaros siden vær- og føreforhold over fjellområdene begrenser sesongen.

– Det store eierskapet langs kystleia er fantastisk og en sterk søknad for å få de statlige midlene, sier Løvrød.

Ressursbehovet i langtids-

Sunniva har lært meg at det er viktig ikke å la andre bestemme over livet ditt, men å følge hjertet sitt, sier Elisabet Osdal.

planen er meldt inn til Kulturdepartementet, og det summeres til 22,7 millioner. Av det er 4,8 millioner til kystsentrene.

Statssekretær Gunhild Berge Stang i Kulturdepartementet viser i en e-post til at dette er et budsjettspørsmål.

– Jeg kan ikke forskuttere noe om finansieringen eller si noe om dette nå, skriver hun.

Modige jenter. Vårt Land hadde mobilkontakt med de fire jentene under seilassen. Hun som

selv er kalt opp etter helgenen, svarer kjapt på spørsmålet om hva Sta. Sunniva har lært henne.

– Å være modig og stå opp for seg selv og sine verdier, sier Sunniva Aadland Høen.

De fire jentene kommer fra forskjellige steder i landet og representerer tre kirkesamfunn. Elisabet Osdal er fra Selje. Gjennom seilassen har hun fått kjenne på kroppen hvordan hun hadde det.

– Sunniva har lært meg ikke bare å følge andre, men å stå for egne valg, sier hun.

STA. SUNNIVA

- ◊ Den 7. september er det 850 år siden levningene av Sta. Sunniva ble overført fra Selja til Bergen.
- ◊ I Bergen pågår Sunniva-festivalen med sporløp, konserter, foredrag og seminar.
- ◊ Lørdag åpnes Bergen regionale pilegrimscenter på Kristkirketomta.
- ◊ Festivalen arrangeres i samarbeid med Universitetsmuseet og Mellomalderklynga ved UiB, Den Kgl. Norske ambassade i Irland, Bergen domkirke menighet, Bergen Domkor, Bergen kommune, Stad kommune, Stad regionale pilegrimscenter, Bymuseet i Bergen/ Museum Vest, Bergen regionale pilegrimscenter, kystkultur.no, Bergen kystkultursenter. Sunnivafestivalen er støtta av Vestland fylkeskommune, Bergen kommune, Trondheim kommune, H. Westfal-Larsen og hustru Anna Westfal-Larsens Allmennyttige fond, Bergen Riksmålsforenings Fond og Bergen kirkelige fellesråd.

PILEGRIM: Bergen regionale pilegrimscenter åpner på Kristkirketomta på Bergenhus festning rett nord for Håkonshallen.

Foto: Nina Aldin Thune/Wikimedia Commons

OLAVSKORSET I FIALER: Ungdomspilegrimmene Elisabet Osdal, Victoria Lid, Dina Øien, Sunniva Aadland Høen med et miniatyrkors som Per Christian Burhol fra Norsk Kvernsteinsenter har laget. Lengst til høyre er Audun Systad, sokneprest i Hyllestad.

Foto: Kjell Magnus Økland/Kystkultur.no

Kongedatter. Legenden forteller at Sunniva var en irsk kongedatter som levde på 900-tallet. For å unngå en som ville tvinge seg på henne, flyktet hun med et stort følge på tre skip som drev mot norskekysten – uten seil og årer. De landet på øya Selja der de slo seg til i en hule. Da de ble angrepet av hedenske nordmenn, bad de Gud om hjelp og ble bønnhørt ved at et steinras begravde dem.

– Sunniva har lært meg at det er viktig ikke å la andre bestemme over livet ditt, men å følge hjertet sitt. Hun nektet å innfri ultimatumet om å bli giftet bort til en annen konge eller møte døden. Da valgte hun heller å flykte, sier Sunniva som mener at navnesøsterens verdier gjelder også i dag.

Girlpower. Dina Øien fra Kinn er enig:

– Som helgen forteller Sunniva meg om mot til å gå sin egen vei. I Norge er vi heldige som slipper å bli tvunget for eksempel ved å bli giftet bort. Vi er ikke undertrykket. Sunniva er et forbilde for oss som jenter.

Og Victoria Lid fra Os, summerer det opp i et slagord: – Sunniva har lært oss

girlpower!

St. Sunniva-skrinet de har med seg til Bergen rommer tekster om hvordan vi helt konkret kan ta vare på skaperverket og følge opp FNs bærekraftsmål. Tekstene er samlet inn fra konfirmanter og menigheter på ferden.

Forener mange. – Det er flott å få være med på dette jubileet og se hvor samtlende Sunniva er også i dag, og at hun ennå oppleves som relevant både for byen Bergen, for Vestlandet og for landet. Lista over alle som samarbeider om festivalen, er lang. I tillegg til å være en religiøs skikkelse og et forbilde, representerer Sunniva også en viktig del av kulturhistorien. Dette gjør Sunniva til en figur både religion, kulturfelt og forskning kan samles om.

Det sier professor Åslaug Ommundsen ved Universitet i Bergen.

– Det er også passende at feiringen av Sunniva, som har betydning så mye for Bergen, også er blitt en del av Bergen by sitt 950-årsjubileum, tilføyer hun.

Høyreist holdning. I Bergen har bispeddømmets kulturrådgiver Ragna Sofie Grung Moe

fulgt seilassen fra time til time.

– *Hva er oppnådd når båten legger i land?*

– Seilassen gjør oss oppmerksomme på vår felles kristne arv. Den viser at Bergen fikk en fornyet status og tyngde den gang skrinet med levningene ble ført til Kristkirken. Men vi er opp-tatte av at det skal være aktuelt i dag, og ikke bare enda et historisk spel. Det gjelder hele pilegrimsfeltet og helligstedene over hele landet at de må være levende og virksomme helligsmål for både katolikker, protestanter og ortodokse, for troende og ikke-troende.

– *Hva er inspirasjonen fra Sta. Sunniva for deg?*

– Helt siden jeg begynte i Bjørgvin har hun vært inspirator og vernehelgen for arbeidet i bispeddømmet. Personlig er det hennes mot og uredde og høyreiste holdning som inspirerer. Jeg er ganske høy selv, og det er viktig at vi kan stå høyreiste og modige i vår plass og posisjon som kvinner i samfunn og kirke uten å måtte stadig kjempe for å ta plassen, men være i plassen, være trygg som kvinne. Hun er med på å gi en rolle til meg som kristen og menneske, sier Grung Moe.